

EUROPA DLA OBYWATELI

Działanie 1: Poddziałanie 2.1 – Projekty obywatelskie

Projekt: "Europa Socjalna w oczach obywateli: Jak walczyć z nierównością i wykluczeniem społecznym?"

SPRAWOZDANIE Z PANELU MIĘDZYNARODOWEGO

6 maja 2010, 10:00 – 18:00

Avenida de Velázquez, 126 C.P.29004 Málaga, Hiszpania

przygotowane przez lidera projektu La Ligue de l'Enseignement

Obecni ze strony partnerów projektu:

Kelly BIBIRI i Kleopatra YOUSEF (ANCE - Grecja), Raffaella BOLINI (ARCI - Włochy), Madalina BUCHERU (APD - Rumunia), Philippe HELSON (Contact 2103 - Belgia), Philippe LEMAL (Fédération Maison Jeunes Belgique Francophone - Belgia), Gema DIAZ DOMINGUEZ (Documenta - Hiszpania), Emese BARABAS (European House Budapest - Węgry), Małgorzata KOZIAREK (ISP - Polska), David LOPEZ, Eva VAUDOLON i Irene GUTIERREZ (La Ligue de l'Enseignement - Francja), Alexandrina NAJMOWICZ (European Civic Forum - Francja).

Uczestnicy:

Olivier LE BOULENGE i Sébastien ALEXANDRE (Belgia); Claude ASTIER i Thierry QUEYROI (Francja); Ioannis ANGELOU i Nikoletta VAVOULIOTI (Grecja); Gabriella TABOROSSY i Gabor SZABADOS (Węgry); Valentina LATERZA i Simonetta CASCIO (Italy); Teresa STACHURSKA-MAJ i Katarzyna KASZUBA (Polska); Laura ISTRATE i Doru-Cosmin SABO (Rumunia); Ana VEGA i Marlene LICONA (Hiszpania).

1. WYNIKI KONSULTACJI I PODSUMOWANIE PANELI KRAJOWYCH

- **Ogólne i najważniejsze wrażenia dotyczące rezultatów konsultacji on-line:**

Pierwszym etapem projektu były konsultacje on-line. Na przełomie marca i kwietnia 2010 r., 1125 osób z 7 krajów europejskich uczestniczących w projekcie wzięło udział w naszych konsultacjach pod hasłem *“Europa Socjalna w oczach obywateli: jak walczyć z nierównością i wykluczeniem społecznym?”*. Obywatele ci wyrazili swoją opinię na temat działań, które UE może podjąć na rzecz budowania swojej przyszłości socjalnej. Konsultacje były dostępne w 8 językach, co ułatwiło uczestnikom z poszczególnych krajów przekazanie opinii. W każdym z krajów wyniki konsultacji były dyskutowane w czasie krajowego panelu obywatelskiego, do udziału w którym zaproszeni zostali wylosowani uczestnicy konsultacji internetowych.

Chociaż konsultacje on-line nie spełniały wymogów badania opinii społecznej, organizacje zaangażowane w projekt uznały to przedsięwzięcie za użyteczne. Postrzegały je jako narzędzie umożliwiające dotarcie obywateli z wszystkich grup społecznych, a szczególnie tych, którzy wcześniej nie angażowali się w problematykę europejską. Ponadto zarówno uczestnicy konsultacji jak i ich organizatorzy uznali je za wartościowe doświadczenie i wyrazili chęć udziału w podobnych wydarzeniach. Na przykład we Włoszech, konsultacje on-line pozwoliły ARCI stworzyć stałą listę mailingową osób zainteresowanych sprawami europejskimi. W Hiszpanii uczestnicy zadeklarowali chęć udziału w kolejnych podobnych inicjatywach. Zaproszeni uczestnicy zgodnie uznali publiczną debatę dotyczącą problemów europejskich za wartościową.

Wyniki konsultacji on-line tworzą obraz “idealnej Unii Europejskiej”, której życzyliby sobie obywatele. Uczestnicy odpowiadali na pytania o ich oczekiwania pod adresem Unii Europejskiej. W tym względzie można było zaobserwować **znacząco zbieżne oczekiwania** uczestników z 7 krajów europejskich, które można przykładowo wyrazić jako:

- Więcej jedności i spójności oraz pójście w kierunku większej “harmonizacji”.
- Poprawa bytu obywateli poprzez działania sprzyjające powstawaniu nowych miejsc pracy i zapewnienie egalitarnego i wielkodusznego systemu ochrony socjalnej.

Główne różnice w wynikach konsultacji pomiędzy uczestniczącymi krajami dotyczyły: **IMIGRACJI, EDUKACJI oraz PRAW PRACOWNICZYCH**. Zapytani o grupy najbardziej zagrożone ubóstwem w Europie, uczestnicy odpowiadali w różny sposób w zależności od tego czy wywodzili się z Europy Zachodniej, Południowej czy Wschodniej. Podczas gdy uczestnicy z Hiszpanii, Francji, Belgii i Włoch wskazywali imigrantów jako najbardziej zagrożoną ubóstwem grupę, nie pojawiała się ona w ankietach rumuńskich, węgierskich i polskich, w których najczęściej wskazań uzyskali bezrobotni i osoby o niskim poziomie wykształcenia. Można to tłumaczyć tym, że są to raczej kraje wysyłające, które same nie przyjmują wielu imigrantów. Stąd też imigranci nie są tu wyróżniani jako grupa zagrożona. Uczestnicy z Hiszpanii z kolei podkreślali, że najbardziej na ubóstwo narażone są osoby, które łączą w sobie cechy kilku zagrożonych grup (np. niepełnosprawne imigrantki).

- **Doświadczenia krajowych paneli obywatelskich:**

W ogólności zarówno zaangażowane w projekt organizacje jak i jego uczestnicy byli zadowoleni z przebiegu krajowych spotkań. Wszyscy uznali to wydarzenie jako wartościowe doświadczenia i okazję do wymiany poglądów i bycia wysłuchanym.

W czasie każdego krajowego panelu obywatelskiego uczestnicy otrzymali syntetyczną informację na temat Unii Europejskiej i działań prowadzonych przez jej instytucje, jak również praktyk angażowania obywateli na szczeblu europejskim. Był to punkt wyjścia do dyskusji na temat Europy Socjalnej.

Najważniejszą częścią paneli były obywatelskie deliberacje. Pracując w niewielkich grupach uczestnicy wymieniali się swoimi oczekiwaniami i pomysłami na rzecz bardziej socjalnej Europy. Mogli odnosić się wszystkich problemów związanych z Europą Socjalną, chociaż zostali poproszeni o skoncentrowanie się na konkretnym temacie. Pojawiające się w trakcie pracy grupowej propozycje były na bieżąco rejestrowane, zanim zostały uzgodnione przez całą grupę.

W procesie tym uwidoczniły się podobieństwa i różnice pomiędzy uczestnikami poszczególnych krajów.

Główne uwagi do paneli krajowych:

Głównym paradoksem obywatelskiej wizji Unii Europejskiej jest to, że obywatele oczekują od UE rozwiązania ich problemów, ale w większym stopniu polegają na rządach swoich krajów.

Według uczestników z niemal wszystkich krajów biorących udział w projekcie Unia Europejska ma kluczową rolę do odegrania w wytyczaniu polityk, ale nie powinna zajmować się ich wdrażaniem. Kontekst i warunki działania w poszczególnych państwach członkowskich różnią się i dlatego wspólne polityki określane są na szczeblu europejskim, ale muszą być wdrażane lokalnie. Chociaż uczestnicy uważają, że Unia powinna aktywniej przeciwdziałać ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, w znaczącym stopniu oczekują działań od własnych rządów.

Tym niemniej, polscy partnerzy wskazali, że polscy obywatele w większym stopniu ufają instytucjom unijnym niż własnym organom władzy.¹

Dodatkowo, rumuńscy partnerzy wyjaśnili, że w Rumunii nie do końca rozumie się rolę organizacji pozarządowych: ludzie nie myślą o sobie jako o obywatelach posiadających aktywną rolę do odegrania w demokratycznym społeczeństwie. Kiedy mają zostać podjęte decyzje i działania, wierzą raczej politykom.

Wśród obywateli Unii Europejskiej **brakuje informacji** co UE robi i co może robić. W Hiszpanii ludzie czują się Europejczykami, ale nie myślą o obywatelstwie europejskim, z wyjątkiem szczególnych wydarzeń (takich jak konsultacje unijne, debaty, konferencje...). W nowych państwach członkowskich, takich jak Rumunia, ludzie chcieliby, żeby Unia rozwiązała liczne problemy, ale jednocześnie nie mają wiedzy, o tym, jakie działania UE podejmuje i jakie może podejmować. Obywatele słabo orientują się w funkcjonowaniu unijnych instytucji i z tego powodu tracą zainteresowanie Unią (na przykład nie głosują w wyborach do Parlamentu Europejskiego).

¹ W niedawnym (marzec 2010) sondażu CBOS dot. zaufania społecznego, zaufanie do Unii Europejskiej zadeklarowało 60% respondentów, do władz lokalnych swojego miasta/gminy – 55%, a do urzędników administracji publicznej - 42%. Nieufność wobec rządu deklarowało 60%. (Przyp. - Instytut Spraw Publicznych, Warszawa.)

We wszystkich 7 krajach, obywatele wierzą w znaczenie **wymiany dobrych praktyk** pomiędzy państwami członkowskimi i wskazują na potrzebę **zapewnienia skuteczniejszego wdrożenia istniejącego prawa unijnego**.

Rekomendacje krajowe:

Każda uczestnicząca w projekcie organizacja zaprezentowała rekomendacje z panelu krajowego. Wiele propozycji przedstawionych przez poszczególne kraje pokrywało się. Na przykład rekomendacje wyrażające postulat obywateli o większą harmonizację, solidarność, jedność, spójność, troskę o dobro wspólne, współpracę w dziedzinie edukacji, praw pracowniczych, równości płci itd.

2. WNIOSKI I REKOMENDACJE PANELU MIĘDZYNARODOWEGO

Rekomendacje wypracowane w poszczególnych krajach zostały w czasie **panelu międzynarodowego** zestawione w celu zidentyfikowania podobieństw i różnic, taka by możliwe było opracowanie zestawu "rekomendacji europejskich".

Panel międzynarodowy był bardzo udany. Organizatorzy i obywatele z 7 krajów wymieniali się doświadczeniami i pracowali w sposób otwarty, konstruktywny i z dużym zaangażowaniem.

Jego formuła była podobna do spotkań krajowych. Znowu w centrum debaty były deliberacje obywatelskie. Tym razem okazję do wspólnej pracy i podzielenia się swoimi oczekiwaniami i pomysłami mieli uczestnicy z 7 krajów. Zostali podzieleni na cztery grupy pracujące nad czterema różnymi obszarami tematycznymi (EDUKACJA; DEMOKRACJA I OBYWATELSTWO; ZATRUDNIENIE I PRAWA SOCJALNE; IMIGRACJA I MOBILNOŚĆ W EUROPIE). Po przeanalizowaniu i przedyskutowaniu różnic i wspólnych punktów widzenia w rekomendacjach z poszczególnych krajów, każda z grup wypracowała 3 rekomendacje.

12 Rekomendacji Panelu Międzynarodowego

➤ Edukacja

1. Programy edukacyjne we wszystkich krajach UE powinny opierać się wspólnych treściach, co ma służyć zagwarantowaniu wzajemnego uznawania dyplomów w całej Europie.
2. Należy wspierać mobilność nauczycieli, studentów, pracowników i bezrobotnych, aby mogli skorzystać z szerszych możliwości kształcenia i szkolenia.
3. Należy wspierać rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy i szczególną uwagę poświęcić potrzebom grup o niższym poziomie wykształcenia.

➤ Demokracja i obywatelstwo

1. Należy w oparciu o najlepsze praktyki narodowe stworzyć wspólne wytyczne europejskie dotyczące dostępu do obywatelstwa UE oraz rzecznictwa obywatelskiego w celu skutecznego zagwarantowania obywatelom europejskim swobody przemieszczania się, nauki i pracy na całym obszarze Unii Europejskiej.
2. Należy zwiększyć udział obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w projekcie europejskim, ułatwić im dostęp do programów europejskich i ustanowić status

stowarzyszenia europejskiego, w ten sposób uznając podstawową wolność zrzeszania się.

3. Każdy obywatel europejski powinien być wyposażony w narzędzia umożliwiające mu dostęp do europejskiego obywatelstwa i zrozumienie jego istoty, a zatem dostęp do informacji na temat stosownych praw i obowiązków, szkoleń oraz udziału w procesach podejmowania decyzji.

➤ **Zatrudnienie i prawa społeczne**

1. Należy wzmocnić współpracę pomiędzy instytucjami, przedsiębiorstwami i organizacjami pozarządowymi na rzecz realizacji "kontraktu społecznego" odwołującego się do dobrobytu jako wskaźnika rozwoju.
2. Należy zapewnić harmonizację krajowych prawodawstw, w celu zwarantowania praw pracowniczych, i uczciwego wynagrodzenia za uczciwą pracę.
3. Należy zagwarantować uznanie i zharmonizować sposób realizacji praw socjalnych we wszystkich krajach europejskich, by w ten sposób zapewnić integrację społeczną wszystkich grup.

➤ **Imigracja i mobilność w Europie**

1. Należy przyznać obywatelstwo europejskie drugiemu pokoleniu imigrantów. Wzywa się Unię Europejską do przeznaczenia na integrację imigrantów kwoty co najmniej równej wydatkom na ich kontrolę.
2. Unia Europejska powinna wspierać rozwój krajów trzecich w celu poprawy tamtejszych warunków życia.
3. Unijny rynek pracy powinien być dostępny bez ograniczeń dla wszystkich obywateli Unii Europejskiej w każdym państwie członkowskim.

Na podstawie powyższych 12 rekomendacji zostanie sformułowany "Apel obywateli na rzecz Europy socjalnej", który będzie produktem końcowym projektu. Zostanie on zaprezentowany na seminarium podsumowującym w Brukseli na forum Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego w dniu 6 lipca 2010 r.